

A Filozófia Tanszék szigorlati rendje

1. Bevezetés. 2. A Szigorlati Bizottság. 3. A szigorlat menete.
4. Érdemjegy.
5. Szigorlati tételek. 6. Segítség a fölkészüléshez

1.) Bevezetés

A filozófia szigorlat (*examen rigorosum philosophiae*) célja az első négy szemeszter során tanultak értő áttekintése, valamint a teológiai tanulmányokba történő mélyebb integrálása. Kitüntetett figyelmet érdemel a *szerzetesi és pasztorális reflexió* kérdése: ***Miként hasznosíthatja a hallgató bölcséleti tanulmányait szerzetesi élete és lelkipásztori munkája (igehirdetés, katekézis, műsztagógia, hitanórák, tanácsadás, stb.) során?***

Nem a korábbi vizsgák pusztá megisméltéséről van szó, hanem a már egyszer elsajátított tudásanyag teljesebb, átfogóbb rendezéséről, mélyebb, rendszeres átgondolásáról, egyúttal a vallásbölcséleti, valamint hittudományi szempont tudatos kiemeléséről. Ezért adunk meg egy-egy tematikára összpontosító, átfogó tételleket. Ily módon a tételsorban körvonalazott problémák több filozófiatörténeti korszakot ölelhetnek fel, ugyanakkor átjárhatóságot tételeznek föl az egyes filozófiai tárgyak között, egyszersmind vonatkozást keresnek különféle teológiai diszciplínák felé.

Az eredményes fölkészülés tehát megköveteli, hogy a hallgató *több szempontból, több filozófiai tárgy felől, a teológiai összefüggések felé* nyitottan végezze a szigorlatra való felkészülést. Szükséges, hogy a hallgató az órai jegyzetek és kötelező olvasmányok áttekintésén túlmenően *önálló kutatást* végezzen, a problémáknak a hozzáférhető szakirodalomban utánajárjon, a keresett összefüggésekre önállóan rátaláljon. Ezeket körültekintően gondolja végig s részletesen dolgozza ki. Továbbá képes legyen kutatómunkájáról és bölcséleti tudásáról mind írásban, mind szóban szabatos fogalmazásban, összeszedetten számot adni.

A szigorlat rendes ideje a teológushallgatók curriculumának IV. félévére, annak vizsgaidőszakára esik.

2.) A Szigorlati Bizottság

- A legalább két tagból álló bizottság elnökét a Tanszékvezető jelöli ki.
- A bizottság többi tagját az elnök kéri föl, ő jelöli ki a szigorlat jegyzőjét.
- Az elnök föladatai:
 - a szigorlat megszervezése,
 - a szükséges egyeztetés,
 - az időpontok kijelölése és meghirdetése,
 - kapcsolattartás a TO-val és a hallgatókkal,
 - a tételek kiosztása,
 - a vizsgadolgozatok begyűjtése és kezelése.

3.) A szigorlat menete

3.1.) A félév elején szigorlatozni kívánó hallgatók *személyesen jelentkeznek* a Bizottság elnökénél. **Március 1-ig** személyre szólóan kapnak tőle egy-egy tételt. E tételt 8–10 oldalas esszében otthon egyénileg kell írásban kidolgozniuk. A kész dolgozatokat elektronikus másolatban (*Word dokumentum formátumban, nem pedig pdf-ként*) **április 30. déli 12:00 óráig** el kell küldeniük az elnöknek, valamint kinyomtatott alakban be kell tenniük a tanszéki postaládába.

3.2.) Az esszében nem elegendő pusztán vázaltszerű pontok megadása, a külalaknak pedig eleget kell tennie a Főiskolánkon érvényes követelményeknek.

3.3.) Amint az elnök az esszéket átolvasta s kijavította, azokat írásbeli megjegyzéseivel és kérdéseivel egyetemben továbbítja a Szigorlati Bizottság többi tagjának. A hallgatók **május 31-ig** visszakapják ezen szövegeket, melyek alapján **június 8-ig** újabb, letisztázott, véglegesnek szánt – szükség esetén javított, illetve kiegészített – változatot kell benyújtaniuk az elnöknek elektronikus alakban, ő pedig ezeket továbbítja a Bizottságnak.

3.4.) A szóbeli feleletre ezután, a félév elején megadott időpontban kerül sor. Ennek rendes helye a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola.

A szóbeli vizsgán a Bizottság tagjai közösen reflektálnak a hallgatók írásbeli munkájára. Ezen belül kitérnek arra, a szigorlatozók mennyire voltak képesek válaszuk első változatán javítani, annak esetleges hiányosságait orvosolni, a tanári útmutatást követni.

A szóbeli megmérettetés során a hallgatók *újabb, másik tétel részletes kifejtésére vonatkozó föladatot nem kaphatnak* ugyan, *viszont* a szigorlat áttekintő természetének megfelelően *az egész tananyagra*, azon belül pedig elsősorban *írásban kidolgozott tételükre vonatkozó kérdéseket igen*. Egy-egy felelet időtartama legföljebb 30 perc.

A szóbeli vizsga vezetése, a vizsgázók pontos beosztása és értesítése, a kapcsolattartás a hallgatókkal az egész félév során a Bizottság elnökének föladata, ugyancsak ő írja be a vizsgajegyeket a Neptunba. A vizsga pontos papíralapú könyvelése a jegyzőkönyvben pedig a jegyző dolga.

3.5.) A vizsga itt ismertetett menete, valamint áttekintő jellege miatt szükség esetén egy következő félévben kerülhet sor *pótszigorlatra*.

4.) A vizsga értékelése a Szigorlati Bizottság föladata. A végső érdemjegy kialakításához a Bizottság elsősorban a hallgató írásbeli munkáit, valamint az elnök megjegyzéseit, javításait veszi figyelembe.

Az elnöknek kötelessége még a tényleges szóbeli vizsga előtt összehívni a Bizottságot. Annak tagjaival közösen az írásos anyag alapján javaslatot fogalmaz meg az osztályzatokat illetően.

NB Alapos és tisztességes írásbeli munka esetén a szóbeli résznek nem célja, hogy lerontsa a javasolt jegyet. A hallgató akár javíthat hiányos és szegényes írásbeli teljesítményén a szóbeli kérdésekre adott helyes válaszaival.

5.) Szigorlati tételek

5.1.) Tekintse át az *istenfogalom* alakulását a görög gondolkodás mitológiai és filozófiai kezdeteitől a görög filozófia végéig! Mennyiben különbözik s mennyiben tér el a görög gondolkodás a kereszténységtől? Mit köszönhet a keresztény teológia e tekintetben a görögségnek? – Válaszában térjen ki a következő gondolkodókra: ANAXIMANDROSZ, XENOPHANÉSZ, HÉRAKLEITOSZ, PÜTHAGORÁSZ, PARMENIDÉSZ, SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, ARISZTOTELÉSZ, PLÓTINOSZ. – **PLATÓN, ARISZTOTELÉSZ, PLÓTINOSZ közül egyet elemezzon alaposabban!**

5.2.) Tekintse át az *istenfogalom* alakulását az újkortól a legújabb korig! A görög és középkori előzményekhez képest milyen újabb belátásokat s kihívásokat hozott e két korszak? Miként hatottak ezek a kortárs hittudományra? – Válaszában térjen ki a következő gondolkodókra: DESCARTES, SPINOZA, LEIBNIZ, KANT, HEGEL, HEIDEGGER, LÉVINAS, MARION, MEZEI BALÁZS. – **LEIBNIZ, KANT, HEGEL közül egyet elemezzon alaposabban!**

5.3.) Tekintse át a *filozófia mint életbölcesség* (filozófiai praxis) alakulását a kezdetektől a görög filozófia végéig! Mennyiben különbözik s mennyiben tér el a görög gondolkodás ebben a kereszténységtől? Mit köszönhet e tekintetben a kereszténység a görögségnek? – Válaszában térjen ki a következő gondolkodókra: HÉRAKLEITOSZ, PÜTHAGORÁSZ, SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, ARISZTOTELÉSZ, PLÓTINOSZ. – **SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, PLÓTINOSZ közül egyet elemezzon alaposabban!**

5.4.) Tekintse át a *filozófia mint életbölcesség* (filozófiai praxis) alakulását az újkorban s a legújabb korban! – Válaszában térjen ki a következő gondolkodókra: DESCARTES, PASCAL, KANT, WITTGENSTEIN, VIKTOR FRANKL, SÁRKÁNY PÉTER. – **KANT, WITTGENSTEIN, VIKTOR FRANKL közül egyet elemezzon alaposabban!**

5.5.) Tekintse át a nyugati kozmológia nagy korszakait, újításait, egyszersmind mutassa meg mi a kozmológia *vallásbölcseleti*, valamint *teológiai, jelentősége!* – Válaszában térjen ki a következő mozzanatokra: görögök, zsidóság, kereszténység, újkori tudomány, felvilágosodás.

5.6.) A létezők leírása *szubsztancia-akcidens*, valamint *actus-potentia* fogalmaival: Jellemezze a két fogalompárt és jelentőségüket ARISZTOTELÉSZ filozófiájában, adjon

rövid történeti áttekintést a szubsztancia fogalmáról (ARISZTOTELÉSZ, DESCARTES, SPINOZA), s térjen ki a teológiai vonatkozásokra (örök és véges lét, keletkezés problémája, létezők hierarchiája, átlényegülés tana, személy fogalma, relációk a Szentháromságon belül). – Hogyan járulhat hozzá e tekintetben a filozófia a teológiai diskurzushoz?

5.7.) Tekintse át a *test-lélek* problematika alakulását a görög és középkori filozófiában! – Térjen ki a következő gondolkodókra: HÉRAKLEITOSZ, PÜTHAGORÁSZ, SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, ARISZTOTELÉSZ, PLÓTINOSZ, AQUINÓI SZT. TAMÁS. – **Elemesse alaposabban AQUINÓI SZT. TAMÁS nézetét!** Miben egyezik s tér el TAMÁS ARISZTOTELÉSZTŐL?

5.8.) Tekintse át a *test-lélek* problematika alakulását az újkori és legújabb kori bölcséletben! – Térjen ki a következő gondolkodókra: DESCARTES, HUME, KANT, SARTRE, MERLEAU-PONTY, WITTGENSTEIN VAGY MICHEL HENRY. – Elemesse alaposabban MERLEAU-PONTY vagy WITTGENSTEIN/ MICHEL HENRY nézetét! Ez utóbbi miben egyezik, illetve tér el a bibliai emberképtől?

5.9.) Tekintse át a *természetes erkölcs* (lásd etikai relativizmus vs. természetjog) kérdését a görög és középkori bölcséletben! – Válaszában térjen ki a következő gondolkodókra: HÉRAKLEITOSZ, SZOFISTÁK, SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, ARISZTOTELÉSZ, AQUINÓI SZT. TAMÁS – **A SZOFISTÁK, SZÓKRATÉSZ, PLATÓN, AQUINÓI SZT. TAMÁS közül egyet elemezzon alaposabban!**

NB A kidolgozandó tételt pontos és teljes szövegét föl kell tüntetni a dolgozat elején.

6.) Segítség a fölkészüléshez

A szakirodalmi tájékozódáshoz és a fölkészüléshez a Filozófia Tanszék oktatói a vizsgázók szíves rendelkezésére állnak.

Jó munkát kíván:

Dr. Bakos Gergely OSB
Filozófia Tanszék
tanszékvezető

Budapest,

2024. szeptember 4-én